

have en permanent Kirkeminister, fik man dog derigennem en vis Ensartethed i Afgørelserne, men Ministrene ere jo som Græsset paa Marken: de staa i Dag, og i Morgen ere de visne. Resultatet blev da, at den øverste Myndighed, som skulde skelne mellem de kirkelige Faar og de kirkelige Bukke, henlagdes til skiftende Ministre, og disse Ministre behøvede jo end ikke at være Medlemmer af Folkekirken, ja, de kunde endogsaa helt staa uden for Kirke og Kristendom. Der er talt saa meget om Hensynet til den præstelige Samvittighed. Ja, jeg føler mig aldeles ikke tiltalt af, at der øves Tvang mod nogens Samvittighed; men jeg ser kun ikke, at man vilde komme til bedre Tilstande, dersom man fik dette Lovforslag vedtaget. Thi naar det blev praktiseret saaledes — og jeg er vis paa, at saaledes vilde det blive forstået, hvis det var Lov — at man kunde paaklage Præstens Nægtelse til højere Myndighed, vilde jo Følgen simpelthen blive den, at Præsterne ligesom nu havde at rette sig efter den Afgørelse, som Kultusministeren traf. De vilde altsaa kunne komme i de samme Kollisioner, som de kunne komme i nu, og de havde kun naaet det, at medens Ministerens Myndighed nu er begrænset ved Lovgivningen, saa han kun kan træffe Afgørelser i Overensstemmelse med, hvad den lovgivende Magt har fastsat, saa vilde han efter dette Forslag kunne træffe Bestemmelser efter sit eget Skøn. Hvad Præsterne kunne opnaa ved Forslaget, er altsaa meget usikkert; men hvad enten man vil forståa det saaledes, at den enkelte Præsts Afgørelse er endelig, eller saaledes, at man kan appellere til Ministeren, saa er det ganske sikkert, at ved dette Forslag vil Menighedernes Ret blive i en meget alvorlig Grad krænket. Jeg er vis paa, at det store Flertal af Folkekirkens ikke-gejstlige Medlemmer vilde føle sig højlig forurettede, hvis en Ordning som denne blev lovhjemlet. Ved denne Adskillelse mellem værdige og uværdige Medlemmer — thi det er jo, som sagt, det der virkelig sker ved Præstens Nægtelse — vilde man komme et Skridt hen imod Kirketugt. Jeg er ingen principiel Modstander af Kirketugt; ligesaa vel som enhver verdslig Forening har Ret til at øve Censur over sine Medlemmer og skille sig af med dem, der kun gøre Foreningen Skam og Skade, saaledes er det efter mit Skøn naturligt, at Trossamfund have den samme Beføjelse. Men at begynde paa Indførelsen af Kirketugt for Folkekirkens Vedkommende ved at lægge den afgørende Myndighed i Præster-

nes Hænder, vilde være at begynde fra den forkerte Kant. Skal et kirkeligt Samfund, og Folkekirken i Særdeleshed, være i Stand til at øve Kirketugt, kan det kun ske, naar den almindelige Menighed ogsaa har et Ord at sige, ogsaa har en Stemme, der skal tages Hensyn til. Men saaledes som Folkekirkens Tilstand er den Dag i Dag, da den endnu ikke er naaet til at blive et Samfund i retlig Henseende, men kun er et Departement under et verdsligt Ministerium, er det umuligt at gøre blot et eneste Skridt i Retning af en Skelnen mellem mere eller mindre værdige Medlemmer. Den Ret, som selv det mindste Trossamfund her i Landet har til at træffe Bestemmelse om sine egne indre Forhold, den Ret har Folkekirken jo slet ikke, den savner alle Samfundsrettigheder, den er, som sagt, kun et ministerielt Departement, og det mærkes nu atter, naar man for Alvor prøver at løse et af Grænsespørgsmaalene mellem Kirke og Stat — disse vanskelige Spørgsmaal, i Anledning af hvis Løsning der i andre Lande ofte er opstaaet store og skæbnesvangre Konflikter — hvor uheldigt det er, at vor Folkekirke ikke har faaet noget som helst, der ligner en Organisation. Jeg vil ikke her tale om Kirkeraadet. Blot dette, at det er en Institution, hvis Oprettelse Folketinget har erklæret for uforenelig med Grundloven, maa være tilstrækkeligt til her at se bort fra denne Indretning. Det maa fremdeles være vort Maal at komme til en Ordning, hvorved Folkekirken faar en Mund at tale med, saa at en Røst kan høres fra selve Menigheden. Nu høre vi kun Røster fra Embedsmænd under Kultusministeriet. Naar vi en Gang komme til en saadan Ordning, kunne vi vente at faa ogsaa dette Spørgsmaal løst paa en tilfredsstillende Maade. Jeg tror ikke, at det lader sig gøre, hvor god Hensigten end er, og hvor redelig Viljen end maatte være at løse dette Spørgsmaal ved privat Initiativ. Jeg ser ikke rettere, end at det er en Sag, som Regeringen maatte tage i sin Haand. Jeg beklager, at vor nuværende Kultusminister, efter hvad han udtalte under Finanslovens første Behandling, mener det forsvarligt at stille hele Spørgsmaalet om Folkekirkens retlige Organisation i Bero; det synes mig, at det er et Stagnationens Program, den højtærede Minister har proklameret. Men med en Regering, der paa det kirkelige Omraade stiller sig paa Stagnationens Standpunkt, og som ikke vil tilvejebringe de nødvendige Betingelser for, at vi kunne komme til en Reform af de